

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Όροι αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας στις παραθαλάσσιες περιοχές και άλλες διατάξεις»

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από τη Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων, διαρθρώνεται σε πέντε (5) Μέρη (Α΄ - Ε΄) και αποτελείται από πενήντα έξι (56) άρθρα και δύο (2) Παραρτήματα (Α΄ και Β΄). Με τις διατάξεις του αναμορφώνεται το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη διαχείριση των παραθαλάσσιων περιοχών της χώρας και ρυθμίζονται ζητήματα αρμοδιότητας διάφορων Υπουργείων.

Συγκεκριμένα, στο Μέρος Α΄ (άρθρα 1 και 2) ορίζονται ο σκοπός (άρθρο 1) και το αντικείμενο του Μέρους Β΄ του νομοσχεδίου (άρθρο 2). Όπως αναφέρεται στο άρθρο 1, σκοπός του είναι η βελτίωση του πλαισίου που διέπει τη διαχείριση των παραθαλάσσιων περιοχών, ώστε να διασφαλίζεται ο κοινόχρηστος χαρακτήρας τους και να επιτρέπεται η αξιοποίησή τους κατά τρόπο επωφελή για την εθνική οικονομία, προστατευτικό για το περιβάλλον και σύμφωνο με το δημόσιο συμφέρον.

Με τις διατάξεις του Μέρους Β΄, το οποίο αποτελείται από τέσσερα Κεφάλαια (Α΄ - Δ΄) και είκοσι δύο άρθρα (3-24), καταργούνται οι περισσότερες διατάξεις του ν. 2971/2001 «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις», οι οποίες αφορούν τον αιγιαλό την παραλία και τον παλιό αιγιαλό, και επανακαθορίζεται το θεσμικό πλαίσιο που διέπει το ιδιοκτησιακό καθεστώς, την προ-

2

στασία και την αξιοποίησή τους.

Ειδικότερα, στο Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 3-6), μεταξύ άλλων, ορίζεται εκ νέου η έννοια των όρων «αιγιαλός», «παραλία» (με την κατάργηση του καθορισμού του ελάχιστου πλάτους της σε τριάντα (30) μέτρα), «παλαιός αιγιαλός» και «απλή χρήση», και προστίθενται οι ορισμοί των όρων «διακριτό τμήμα αιγιαλού», «προστατευόμενος αιγιαλός και παραλία», «παραχώρηση αιγιαλού και παραλίας», «παραχωρούμενο τμήμα αιγιαλού», «παραχωρών φορέας», «Κτηματική Υπηρεσία», «πλατφόρμα» (άρθρο 3). Στο άρθρο 4 ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τους όρους και τους περιορισμούς που εφαρμόζονται για την προστασία των αιγιαλών και των παραλιών που περιλαμβάνονται σε περιοχές Natura 2000 (προστατευόμενοι αιγιαλοί και παραλίες του άρθρου 3 περ. δ) του παρόντος), και εισάγεται ο όρος «απάτητες παραλίες», που αφορά αιγιαλούς και παραλίες υψηλής προστασίας, στους οποίους απαγορεύεται η παραχώρηση απλής χρήσης, καθώς και οποιαδήποτε άλλη δράση μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη μορφολογία τους και την ακεραιότητά τους ως προς τις οικολογικές τους λειτουργίες. Οι απαγορεύσεις και οι περιορισμοί δραστηριοτήτων στις εν λόγω παραλίες προβλέπονται σε κανονιστική πράξη που εκδίδεται σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 ή με την κοινή απόφαση της παρ. 1 του άρθρου 22 του παρόντος. Στην προτεινόμενη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 22 ορίζονται επίσης τα κριτήρια χαρακτηρισμού των ως άνω περιοχών. Με τις διατάξεις του άρθρου 5 ρυθμίζονται εκ νέου οι διαδικασίες οριοθέτησης και χαρακτηρισμού του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού. Μεταξύ άλλων, ορίζονται οι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη για την οριοθέτησή τους, ορίζεται εκ νέου η συγκρότηση της Επιτροπής καθορισμού αιγιαλού και παραλίας, καθώς και της δευτεροβάθμιας Επιτροπής ενώπιον της οποίας υποβάλλονται οι ενδικοφανείς προσφυγές κατά των αποφάσεων της Επιτροπής καθορισμού, και ρυθμίζεται η σχετική διαδικασία. Περαιτέρω, ορίζονται οι διαδικασίες δημοσιότητας των αποφάσεων καθορισμού της οριστικής οριογραμμής του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού με την τήρηση των οποίων ολοκληρώνεται η διαδικασία καθορισμού τους. Για την οριστικοποίηση της οριογραμμής ενημερώνεται το ν.π.δ.δ. Ελληνικό Κτηματολόγιο και η πράξη καθορισμού καταχωρίζεται στο κτηματολόγιο ή μεταγράφεται στο υποθηκοφυλακείο. Επίσης, εισάγονται ρυθμίσεις σχετικά με την αναγκαστική ή ρυμοτομική απαλλοτρίωση υφιστάμενων ιδιωτικών δικαιωμάτων μετά τον καθορισμό των ορίων του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού. Η διαδικασία οριοθέτησης και χαρακτηρισμού του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού και συναφή ζητήματα ρυθμίζονται με την έκδοση προεδρικού διατάγματος, μετά από πρόταση των Υπουρ-

γών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εθνικής Άμυνας και Περιβάλλοντος και Ενέργειας (άρθρο 22 παρ. 2). Στο άρθρο 6 ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τον κοινόχρηστο χαρακτήρα και το ιδιοκτησιακό καθεστώς του αιγιαλού, της παραλίας, του παλαιού αιγιαλού και της παλαιάς όχθης των μεγάλων λιμνών και των πλεύσιμων ποταμών. Μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι ο αιγιαλός και η παραλία ανήκουν στη δημόσια κτήση, είναι κοινόχρηστα πράγματα και η παραχώρησή τους επιτρέπεται μόνο κατά χρήση. Τον αιγιαλό και την παραλία προστατεύει και διαχειρίζεται η Κτηματική Υπηρεσία, ενώ τους αιγιαλούς και τις παραλίες που έχουν χαρακτηριστεί ως τουριστικά δημόσια κτήματα διοικεί και διαχειρίζεται η Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου Α.Ε. (ΕΤ.Α.Δ. Α.Ε.). Περαιτέρω, απαγορεύεται η κατασκευή κτισμάτων και εν γένει η τοποθέτηση κατασκευασμάτων, καθώς και οιαδήποτε μεταβολή στον αιγιαλό, την παραλία, την όχθη, την παρόχθια ζώνη, το υδάτινο στοιχείο, τον πυθμένα και το υπέδαφος του βυθού της θάλασσας, λιμνοθάλασσας, λίμνης και της κοίτης πλεύσιμου ποταμού, χωρίς άδεια ή καθ' υπέρβαση αυτής ή με άδεια που εκδόθηκε παράνομα, πλην των προβλεπόμενων στην προτεινόμενη διάταξη. Τέλος, αίρεται ο κοινόχρηστος χαρακτήρας του παλαιού αιγιαλού και της παλαιάς όχθης των μεγάλων λιμνών και των πλεύσιμων ποταμών και ορίζεται ότι πλέον ανήκουν στην ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου, εκτός από εκτάσεις του παλαιού αιγιαλού που συνορεύουν με απάτητες παραλίες οι οποίες ανήκουν στη δημόσια κτήση, είναι ανεπίδεκτες κτήσης ιδιωτικών δικαιωμάτων και καταγράφονται ως κοινόχρηστα πράγματα.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β' (άρθρα 7-14) ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την παραχώρηση της απλής χρήσης του αιγιαλού και της παραλίας. Στο άρθρο 7 ορίζεται ότι αρμόδιοι φορείς για την ως άνω παραχώρηση είναι το Δημόσιο και η ΕΤ.Α.Δ. Α.Ε., ενώ δεν προβλέπεται πλέον παραχώρηση της απλής χρήσης τους από το Δημόσιο σε δήμους. Επίσης, προβλέπεται ότι ποσοστό εξήντα τοις εκατό (60%) επί του ανταλλάγματος του Δημοσίου από την παραχώρηση απλής χρήσης αποδίδεται στον οικείο δήμο. Περαιτέρω, στο άρθρο 8 θεσπίζονται γενικοί όροι και περιορισμοί στην περίπτωση παραχώρησης της απλής χρήσης αιγιαλού και παραλίας. Μεταξύ άλλων, προβλέπεται κατάρτιση σύμβασης του αρμόδιου φορέα με τον παραχωρησιούχο, με διάρκεια η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη του ενός (1) έτους και μεγαλύτερη των τριών (3) ετών. Εν συνεχεία, καθορίζονται οι βασικές υποχρεώσεις του παραχωρησιούχου και προβλέπεται ότι πρόσθετες υποχρεώσεις μπορούν να περιλαμβάνονται στη διακήρυξη. Οι ως άνω υποχρεώσεις μνημονεύονται στη σύμβαση παραχώρησης. Τέλος, παρέχεται η δυνατότητα σύναψης σύμβασης έργου μεταξύ του παραχωρησιούχου και

τρίτου φυσικού ή νομικού προσώπου για την άσκηση δραστηριοτήτων θαλάσσιων μέσων αναψυχής ή άλλης συναφούς επιχείρησης υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις, και ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την παραχώρηση της απλής χρήσης αιγιαλού και παραλίας που βρίσκονται εντός αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και ιστορικών τόπων ή στον περιβάλλοντα αυτούς χώρο. Το άρθρο 9 περιλαμβάνει ρυθμίσεις που αφορούν τη διαδικασία καθορισμού των τμημάτων αιγιαλών και παραλιών τα οποία μπορούν να παραχωρηθούν για απλή χρήση κατόπιν πλειοδοτικής δημοπρασίας, εκτός αυτών για τα οποία υπάρχει ενεργή σύμβαση παραχώρησης. Η παραχώρηση γίνεται με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, μετά από γνώμη των οικείων δήμων. Με τις διατάξεις του άρθρου 10 θεσπίζεται ηλεκτρονική διαδικασία παραχώρησης της απλής χρήσης αιγιαλού και παραλίας κατόπιν πλειοδοτικής δημοπρασίας, ανεξαρτήτως του φορέα παραχώρησης. Τις δημοπρασίες για όλα τα παραχωρούμενα τμήματα αιγιαλών και παραλιών διενεργεί η Κτηματική Υπηρεσία με χρήση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του Πληροφοριακού Συστήματος «Μητρώο Συμβάσεων Παραχώρησης Απλής Χρήσης Αιγιαλού και Παραλίας» του άρθρου 15 του παρόντος, κατά τα οριζόμενα στην προτεινόμενη διάταξη. Ειδικά για τους αιγιαλούς και τις παραλίες που διαχειρίζεται η ΕΤ.Α.Δ. Α.Ε., η παραχώρηση της απλής χρήσης κατόπιν δημοπρασίας γίνεται σύμφωνα με τον κανονισμό της. Στο άρθρο 11 προβλέπεται η δυνατότητα παραχώρησης απλής χρήσης τμήματος του αιγιαλού και της παραλίας χωρίς δημοπρασία για χρονικό διάστημα από ένα (1) έως τρία (3) έτη, σε κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα, ενοικιαζόμενα δωμάτια, οργανωμένες τουριστικές κατασκηνώσεις, καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, και στα οριζόμενα ναυαθλητικά σωματεία, μετά από αίτημά τους, εφόσον λειτουργούν νόμιμα σε χώρο όμορο του τμήματος αιγιαλού και παραλίας. Μεταξύ άλλων, καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις της παραχώρησης, καθώς και οι περιορισμοί ως προς τα τμήματα των αιγιαλών και των παραλιών τα οποία μπορούν να παραχωρηθούν. Στο άρθρο 12 παρέχεται στον παραχωρούντα φορέα η δυνατότητα καταγγελίας της σύμβασης παραχώρησης σε περίπτωση σοβαρών παραβάσεων του νόμου ή των συμβατικών υποχρεώσεων του παραχωρησιούχου. Με τις διατάξεις των άρθρων 13 και 14 θεσπίζονται οι υποχρεώσεις των παραχωρησιούχων μετά τη λήξη της παραχώρησης απλής χρήσης ή της περιόδου χρήσης (άρθρο 13), καθώς και των δήμων ως προς τους αιγιαλούς και τις παραλίες της χωρικής αρμοδιότητάς τους (άρθρο 14).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' (άρθρα 15-21) ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τον έλεγχο της τήρησης των ρυθμίσεων του παρόντος, τη θέσπιση διοικητικών μέτρων, και την επιβολή διοικητικών και ποινικών κυρώσε-

ων. Ειδικότερα, στο άρθρο 15 προβλέπεται η δημιουργία του Πληροφοριακού Συστήματος «Μητρώο Συμβάσεων Παραχώρησης Απλής Χρήσης Αιγιαλού και Παραλίας» για χρήση από τις Κτηματικές Υπηρεσίες, το οποίο είναι προσβάσιμο μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης (gov.gr), και ρυθμίζονται σχετικά ζητήματα. Περαιτέρω, στο άρθρο 16 καθιερώνεται σύστημα ηλεκτρονικών καταγγελιών το οποίο παρέχει τη δυνατότητα για άμεση αποστολή καταγγελίας από τους ενδιαφερόμενους πολίτες, σε περίπτωση αυθαίρετης κατάληψης ή υπέρβασης της παραχώρησης, και είναι διασυνδεδεμένο με το ως άνω πληροφοριακό σύστημα. Στο άρθρο 17 καθορίζονται οι αρμόδιοι φορείς για τη διενέργεια ελέγχων όσον αφορά την τήρηση των διατάξεων του παρόντος και των όρων των συμβάσεων παραχώρησης, καθώς και η διαδικασία διεξαγωγής των εν λόγω ελέγχων. Με τις διατάξεις του άρθρου 18 θεσπίζονται μέτρα τα οποία επιβάλλονται σε περιπτώσεις κατάληψης αιγιαλού και παραλίας χωρίς σύμβαση παραχώρησης ή καθ' υπέρβαση αυτής, οικονομικής δραστηριότητας σε αιγιαλό ή παραλία που έχει καταληφθεί χωρίς σύμβαση παραχώρησης, και παράνομης κατασκευής έργων στον αιγιαλό ή την παραλία, καθορίζονται οι διαδικασίες επιβολής τους και ρυθμίζονται σχετικά ζητήματα. Η απομάκρυνση και η αποθήκευση των κινητών στοιχείων, η αποκατάσταση του αιγιαλού και της παραλίας στην κατάσταση πριν από την παράνομη διαμόρφωσή τους και η κατεδάφιση αυθαίρετων κατασκευών διενεργούνται με δαπάνες του υπαιτίου. Αν ο υπαίτιος δεν συμμορφώνεται άμεσα, οι ανωτέρω ενέργειες γίνονται με δαπάνες του οικείου δήμου και καταλογίζονται στον παραβάτη. Εν συνεχεία, στο άρθρο 19 περιλαμβάνονται οι διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται, κατά περίπτωση, από την Κτηματική Υπηρεσία στους παραβάτες των ρυθμίσεων του παρόντος (πρόστιμα, αναστολή λειτουργίας επιχείρησης, αποκλεισμός του παραβάτη από κάθε διαδικασία παραχώρησης χρήσης αιγιαλού ή παραλίας για πέντε ή δέκα έτη, κατά περίπτωση). Στο άρθρο 20 θεσπίζονται οι ποινικές κυρώσεις που επιβάλλονται σε όποιον επιφέρει στον αιγιαλό ή την παραλία οιαδήποτε μεταβολή χωρίς άδεια ή καθ' υπέρβαση αυτής ή με άδεια που εκδόθηκε παράνομα, ανεξαρτήτως ζημίας ή βλάβης, με επιβαρυντική περίπτωση την πρόκληση σημαντικής οικολογικής, περιβαλλοντικής ή γεωμορφολογικής διατάραξης ή βλάβης. Τέλος, στο άρθρο 21 προβλέπεται η αναλογική εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος και για χώρους της ζώνης λιμένα, τις όχθες, τις παρόχθιες ζώνες, το υδάτινο στοιχείο, τον πυθμένα και το υπόδαφος του βυθού της θάλασσας, λιμνοθάλασσας, λίμνης και κοίτης πλεύσιμου ποταμού.

Στο Κεφάλαιο Δ' (άρθρα 22-24) περιλαμβάνονται εξουσιοδοτικές (άρθρο 22) και μεταβατικές διατάξεις (άρθρο 23) για την εφαρμογή των προτεινόμε-

νων ρυθμίσεων, καθώς και οι διατάξεις του ν. 2971/2011 «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις» που καταργούνται από την έναρξη ισχύος του παρόντος (άρθρο 24).

Το Μέρος Γ' (25-28) περιλαμβάνει διατάξεις που αφορούν την ευθύνη των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤ.Α.Δ.) (άρθρο 25), την Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας (Ε.Ε.ΣΥ.Π.) (άρθρο 26), την παραχώρηση της χρήσης των οριζόμενων τμημάτων του ακινήτου ιδιοκτησίας της Εταιρείας Ακινήτων του Δημοσίου το οποίο βρίσκεται στον πρώην εργοταξιακό χώρο του έργου ζεύξης Ρίου – Αντιρρίου στη Δημοτική Ενότητα Αντιρρίου, προς το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών χωρίς αντάλλαγμα, με τη δυνατότητα περαιτέρω παραχώρησης, άνευ ανταλλάγματος, της κατοχής και χρήσης τους στον ανάδοχο της Σύμβασης Παραχώρησης του Έργου της Μελέτης, Κατασκευής, Χρηματοδότησης και Εκμετάλλευσης της Γέφυρας Ρίου – Αντιρρίου, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα (άρθρο 27), και τον καθορισμό της θαλάσσιας ζώνης του λιμένα Αλεξανδρούπολης (άρθρο 28).

Στο Μέρος Δ' (άρθρα 29-55), το οποίο διαρθρώνεται σε έξι (6) Κεφάλαια (Α' -ΣΤ') περιλαμβάνονται ρυθμίσεις διάφορων Υπουργείων. Συγκεκριμένα, στο Κεφάλαιο Α' (άρθρα 29-35) εισάγονται ρυθμίσεις που αφορούν την ενίσχυση της δημογραφικής και κοινωνικής πολιτικής. Με τις διατάξεις των άρθρων 29-32 προβλέπεται η αύξηση του επιδόματος γέννησης με κριτήριο τον αριθμό των εξαρτώμενων τέκνων της οικογένειας (άρθρο 29), η καταβολή του σε δόσεις (άρθρο 30), η αναδρομική καταβολή του από την 1.1.2023 (άρθρο 31), και η δυνατότητα αναπροσαρμογής του με απόφαση των αρμόδιων υπουργών (άρθρο 32). Περαιτέρω, με τις διατάξεις των άρθρων 33 και 34 ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν το πρόγραμμα στεγαστικής πολιτικής «Ανακαινίζω Νοικιάζω». Μεταξύ άλλων, προβλέπεται η δυνατότητα προκαταβολής μέρους της επιδότησης στους δικαιούχους του προγράμματος. Τέλος, στο άρθρο 35 προβλέπεται η δυνατότητα συμπληρωματικής χρηματοδότησης, από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας των προγραμμάτων πρόσβασης παιδιών προσχολικής ηλικίας, βρεφών και νηπίων, σε υπηρεσίες προσχολικής αγωγής και φροντίδας, καθώς και πρόσβασης παιδιών, εφήβων και ατόμων με αναπηρία σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, κατά την περίοδο 2023-2024.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β' (άρθρα 36-39) ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, ζητήματα που αφορούν την αναπροσαρμογή της αποζημίωσης των εφημεριών και του ανώτατου ορίου των αποδοχών ιατρών του Εθνικού Συστήματος Υγείας (άρθρο 36), την επέκταση της δυνατότητας καταβολής του Κινήτρου Επίτευξης Δημοσιονομικών Στόχων (Κ.Ε.Δ.Σ.) και στους πολιτι-

κούς υπαλλήλους και το ένστολο προσωπικό που είναι αποσπασμένοι ή διατίθενται στους οριζόμενους στην προτεινόμενη διάταξη φορείς και υπηρεσίες (άρθρο 37), τη διαγραφή οφειλών από δάνεια που έχουν χορηγηθεί από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σε αποβιώσαντες στο σιδηροδρομικό δυστύχημα των Τεμπών της 28.2.2023, καθώς και σε στενούς συγγενείς τους (άρθρο 38), και την παράταση έως την 31.12.2024 της αναστολής κάθε πράξης αναγκαστικής εκτέλεσης κινητών και ακινήτων (πλειστηριασμών, κατασχέσεων, εξώσεων, προσωπικών κρατήσεων κ.λπ.) σε βάρος φυσικών ή νομικών προσώπων που περιήλθαν σε κατάσταση απρόβλεπτης έκτακτης ανάγκης εξαιτίας των πυρκαγιών που έπληξαν περιοχές της Περιφέρειας Αττικής την 23η και 24η Ιουλίου 2018 (άρθρο 39).

Το Κεφάλαιο Γ' (άρθρα 40 και 41) περιλαμβάνει φορολογικές ρυθμίσεις που αφορούν την επιστροφή του ειδικού φόρου κατανάλωσης πετρελαίου εσωτερικής καύσης (DIESEL) κινητήρων που χρησιμοποιείται αποκλειστικά στη γεωργία (άρθρο 40), και την απαλλαγή από ΦΠΑ των παραδόσεων αγαθών και παροχών υπηρεσιών που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο συμβάσεων δωρεάς προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο και αφορούν τη μελέτη, ανέγερση, κατασκευή, ανακατασκευή, ανακαίνιση, επισκευή ή επέκταση ακινήτων που χρησιμοποιούνται για την επιτέλεση του θρησκευτικού ή φιλανθρωπικού έργου του (άρθρο 41).

Στο Κεφάλαιο Δ' (άρθρα 42-45) τροποποιούνται τα άρθρα 15B, 54, 54Θ και 54ΙΒ του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4987/2022) ως προς τη διασύνδεση των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών και των λογιστικών προγραμμάτων με τα τερματικά Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης (EFT/POS) (άρθρο 42), και τίθενται κυρώσεις για παραβάσεις των τιθέμενων σχετικών υποχρεώσεων στους παρόχους υπηρεσιών τεχνικής υποστήριξης φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών ή λογιστικών προγραμμάτων (άρθρο 43), για παραβάσεις υποχρεώσεων που αφορούν τη διασύνδεση των τερματικών «EFT/POS» με τη Φορολογική Διοίκηση (άρθρο 44), καθώς και για παραβάσεις υποχρεώσεων που τίθενται σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των υπηρεσιών πληρωμών μέσω κάρτας (άρθρο 45).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε' (άρθρα 46-50) θεσπίζονται ρυθμίσεις με στόχο την επάρκεια ενεργειακού εφοδιασμού των Μη Διασυνδεδεμένων Νησιών και της Κρήτης, κατά τη μεταβατική περίοδο έως την ολοκλήρωση της διασύνδεσής τους με το Ηπειρωτικό Σύστημα.

Περαιτέρω στο Κεφάλαιο ΣΤ' (άρθρα 51-55) ρυθμίζονται θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών. Ειδικότερα, παρέχεται η δυνατότητα στο Ελληνικό Δημόσιο να μεταβιβάζει στις ανώνυμες εταιρείες

«Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών Ανώνυμη Εταιρεία» (Ο.Α.Σ.Α. Α.Ε.) και «Οργανισμός Συγκοινωνιακού Έργου Θεσσαλονίκης Ανώνυμη Εταιρεία» (Ο.Σ.Ε.Θ. Α.Ε.), χωρίς αντάλλαγμα, την πλήρη κυριότητα τροχιαίου υλικού και των παρελκόμενων αυτού, αποκλειστικά για τους οριζόμενους σκοπούς (άρθρο 51), καθώς και τη μεταβίβαση της κατοχής και της χρήσης τέτοιου υλικού στον Οργανισμό Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης (Ο.Α.Σ.Θ.), κατά το διάστημα της προσωρινής ανάθεσης σε αυτόν του συγκοινωνιακού έργου της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης, διατηρώντας παράλληλα την κυριότητά του (άρθρο 52), κατά τα ειδικώς οριζόμενα στις εν λόγω διατάξεις. Περαιτέρω, ρυθμίζονται θέματα επιλογής και ορισμού του διευθύνοντος συμβούλου της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας (άρθρο 53), προβλέπεται ότι τα αναφερόμενα κωλύματα διορισμού σε διοικητικά συμβούλια και επιτροπές πιστωτικών ιδρυμάτων του άρθρου του 10 του ν. 3864/2010 αφορούν μη εκτελεστικά μέλη αυτών (άρθρο 54), και παρατείνεται μέχρι την 30.4.2024 η διάρκεια των αποσπάσεων συγκεκριμένων υπαλλήλων αποσπασμένων σε υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Φορολογικής Πολιτικής και της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (άρθρο 55).

Τέλος, με τις διατάξεις του Μέρους Ε΄ (άρθρο 56) ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου.

Επίσης, στο παρόν προσαρτώνται ως Παράρτημα Α΄ το κτηματολογικό διάγραμμα του άρθρου 27, και ως Παράρτημα Β΄ τα τοπογραφικά διαγράμματα του άρθρου 28 του παρόντος.

II. Γενικές Παρατηρήσεις

A. Δεδομένου ότι με το παρόν νομοσχέδιο δεν τίθενται μόνον διατάξεις για την αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας στις παραθαλάσσιες περιοχές, αλλά αναμορφώνεται συνολικά το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τον καθορισμό, την οριοθέτηση και την προστασία των περιοχών αυτών και, ιδίως, του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού, με την κατάργηση των σχετικών διατάξεων του ν. 2971/2001 «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις», θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο ο τίτλος του νομοσχεδίου να συμπληρωθεί αναλόγως.

B. Περαιτέρω, παρατηρείται ότι διά του παρόντος καταργούνται οι περισσότερες διατάξεις του ν. 2971/2001 «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις», οι οποίες αφορούν τον αιγιαλό, την παραλία και τον παλιό αιγιαλό, και καθορίζεται εκ νέου το θεσμικό πλαίσιο που διέπει το ιδιοκτησιακό καθεστώς, την προστασία και την αξιοποίησή τους. Επίσης, παρατηρείται ότι στο άρθρο 3 του παρόντος περιλαμβάνονται οι ορισμοί των όρων «Λιμένας» και

«Λιμενικά έργα», ενώ οι σχετικές ρυθμίσεις που τους αφορούν, παραμένουν στις διατηρούμενες διατάξεις των άρθρων 18 έως και 25 του ν. 2971/2001.

Υπό το φως των ανωτέρω, θα ήταν σκόπιμο, για λόγους συστηματικής ενότητας των ρυθμίσεων που διέπουν τις ως άνω περιοχές, οι προτεινόμενες διατάξεις να ενσωματωθούν στον ν. 2971/2001, με αντίστοιχη τροποποίηση των διατάξεων του οι οποίες δεν καταργούνται, ή ενσωμάτωση των μη καταργούμενων διατάξεων του ν. 2971/2001 στο παρόν.

Γ. Δεδομένου ότι στο Μέρος Α' (άρθρα 1 και 2) ορίζονται ο σκοπός και το αντικείμενο του Μέρους Β' και όχι του συνόλου των ρυθμίσεων του νομοσχεδίου, θα ήταν σκόπιμο από νομοτεχνικής απόψεως, τα Μέρη Α' και Β' να συγχωνευθούν στο Μέρος Α', το οποίο θα περιλαμβάνει τα άρθρα 1 έως και 24, με αντίστοιχη αναδιάρθρωση των Μερών του νομοσχεδίου σε Α', Β', Γ', και Δ', καθώς και των Κεφαλαίων του Μέρους Α', το οποίο θα προκύψει από την ως άνω αναδιάρθρωση.

III. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 2

Ως αντικείμενο του παρόντος αναφέρεται, μεταξύ άλλων, «η προστατευτική μεταχείριση αιγιαλών και παραλιών που παρουσιάζουν ιδιαίτερα οικολογικά και γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά».

Δοθέντος ότι «[η] προστασία των ακτών των θαλασσών, των οχθών των ποταμών, των λιμνών, του βυθού αυτών και των νησίδων ως φυσικών πόρων, ως στοιχείων οικοσυστημάτων και ως στοιχείων του τοπίου» αποτελεί επιδίωξη ιδίως του θεμελιώδους για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος ν. 1650/1986 (βλ. άρθρο 1 παρ. 3 περ. ε) του ν. 1650/1986), το εύρος εφαρμογής της προτεινόμενης διάταξης φαίνεται να προκύπτει συνδυαστικά με τις διατάξεις των άρθρων 3 περ. δ), 4 και 22 παρ. 1 του νομοσχεδίου.

Οι ως άνω διατάξεις εισάγουν, για την εφαρμογή του παρόντος και του ν. 2971/2001, την έννοια των προστατευόμενων αιγιαλών και παραλιών, και των αιγιαλών και παραλιών υψηλής προστασίας, και θεσπίζουν κανονιστική αρμοδιότητα της Διοίκησης να εκδίδει πράξεις χαρακτηρισμού αιγιαλών και παραλιών ως υψηλής προστασίας και να επιβάλλει απαγορεύσεις και περιορισμούς ως προς τις επιτρεπόμενες εντός αυτών δραστηριότητες (βλ., αναλυτικά, κατωτέρω).

2. Επί των άρθρων 3 περ. 6) και 9 παρ. 1 και 2

Σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη του άρθρου 3 περ. β), «διακριτό τμήμα αιγιαλού είναι «το τμήμα αιγιαλού και παραλίας μεταξύ δύο φυσικών ορίων. Επί του ανωτέρω τμήματος υπολογίζεται η έκταση του αιγιαλού που

μπορεί να παραχωρηθεί για απλή ή άλλη χρήση σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 9 και τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 11».

Για λόγους σαφήνειας, θα ήταν χρήσιμο να διευκρινισθούν η διαδικασία και τα κριτήρια καθορισμού του διακριτού τμήματος αιγιαλού και παραλίας μεταξύ δύο φυσικών ορίων. Ερωτάται, σχετικά, αν ο καθορισμός του γίνεται με την απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, που εκδίδεται μέχρι τη 15η Ιανουαρίου κάθε έτους, μετά από γνώμη των οικείων δήμων, σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 9 του παρόντος, ή η εν λόγω απόφαση αφορά τα τμήματα αιγιαλού και παραλίας τα οποία επιτρέπεται να παραχωρηθούν επί του διακριτού τμήματος του αιγιαλού και της παραλίας, και το εμβαδό τους.

Στη δεύτερη περίπτωση, η διαδικασία καθορισμού του πρέπει να προβλεφθεί στο κείμενο της προτεινόμενης διάταξης ή να συμπεριληφθεί σχετική εξουσιοδοτική διάταξη για τον καθορισμό της, στο άρθρο 22 του παρόντος.

3. Επί του άρθρου 3 περ. γ)

Με την περ. γ) του άρθρου 3 ορίζεται η παραλία ως «ζώνη της ξηράς, συνεχόμενη προς τον αιγιαλό, η οποία ορίζεται με σκοπό τη διατήρηση και προστασία των ακτών από τη διάβρωση και προς εξυπηρέτηση της επικοινωνίας της ξηράς με τη θάλασσα και αντίστροφα, η οποία δεν μπορεί να εκτείνεται περισσότερο από πενήντα (50) μέτρα από την οριογραμμή του αιγιαλού».

Τα συνταγματικώς επιβαλλόμενα στον κοινό νομοθέτη και τη Διοίκηση μέτρα προστασίας των ακτών περιλαμβάνουν και τη θέσπιση όρων και περιορισμών χρήσεων γης, «οι οποίοι, όταν πρόκειται για περιοχές και ακτές εκτός σχεδίου πόλεως, μη προοριζόμενες, ως εκ τούτου, προς δόμηση, δύνανται να εξικνούνται και μέχρις ολοσχερούς απαγορεύσεως της δομήσεως σε περιοχές, στις οποίες η ιδιαίτερη φύση τους και η εξυπηρέτηση των ως άνω σκοπών το επιβάλλουν» (βλ. ΣτΕ 3221/2006). Σε αντίθεση με τον καθορισμό της οριογραμμής του αιγιαλού ως φυσικού φαινομένου, ο οποίος χωρεί κατά δέσμια αρμοδιότητα (βλ. ΣτΕ 6/2020), ο καθορισμός ζώνης παραλίας χωρεί, εφόσον κρίνεται απαραίτητος για την επικοινωνία της ξηράς με τη θάλασσα και αντίστροφα, κατά διαπίστωση της Διοίκησης, με τρόπο σαφή και αιτιολογημένο, της ανάγκης και της δυνατότητας αυτής της επικοινωνίας, λαμβανομένης προς τούτο υπόψη της φύσης της συνεχόμενης προς τον αιγιαλό ξηράς και της αδυναμίας να εξυπηρετηθεί από τον αιγιαλό ο προορισμός της παραλίας (βλ. ΣτΕ 1784/2020). Η κατάργηση του ελάχιστου ορίου της παραλίας που ισχύει σήμερα (30 μέτρα) θα μπορούσε να τεθεί υπό τον προβληματισμό της προστασίας και της ανάδειξης των ακτών ως φυσικών

πόρων, ως στοιχείων οικοσυστημάτων και ως στοιχείων του τοπίου, κατά περίπτωση, στο πλαίσιο των χαρακτηριστικών ορισμένων ακτών.

4. Επί των άρθρων 3, 4 και 22 παρ. 1

Στην περ. δ) του άρθρου 3 εισάγεται η έννοια του «προστατευόμενου αιγιαλού και παραλίας» ως διακριτού τμήματος αιγιαλού και παραλίας, «το οποίο βρίσκεται εντός περιοχής που συμπεριλαμβάνεται στον Εθνικό Κατάλογο Περιοχών του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000, με ιδιαίτερα οικολογικά και γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά που πρέπει να βελτιωθούν, να προστατευθούν ή να διατηρηθούν», και ορίζεται ότι «[π]ρος τον σκοπό διατήρησης των χαρακτηριστικών αυτών τίθενται απαγορεύσεις και περιορισμοί στις επιτρεπόμενες δραστηριότητες επί του αιγιαλού, της όμορης παραλίας και του όμορου παλαιού αιγιαλού».

Περαιτέρω, στο άρθρο 4 ορίζεται ότι «[σ]τους προστατευόμενους αιγιαλούς και παραλίες εφαρμόζονται οι όροι και περιορισμοί που τίθενται με τις κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 1650/1986 (Α' 160), περί χαρακτηρισμού περιοχών» (παρ. 1). Επίσης, εισάγεται η έννοια των αιγιαλών και παραλιών υψηλής προστασίας («απάτητες παραλίες»), ως αιγιαλών «ιδιαίτερης αισθητικής, γεωμορφολογικής ή οικολογικής αξίας, στους οποίους απαγορεύεται η παραχώρηση απλής χρήσης, καθώς και οποιαδήποτε άλλη δράση μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη μορφολογία τους και την ακεραιότητά τους ως προς τις οικολογικές τους λειτουργίες». Σχετικές απαγορεύσεις και περιορισμοί δραστηριοτήτων δύνανται να προβλέπονται με υπουργικές αποφάσεις (παρ. 2 του άρθρου 4).

Σχετικά σημειώνεται ότι συνταγματικής προστασίας τυγχάνει το σύνολο των ακτών. «(...) οι ακτές, δηλαδή η οριακή γραμμή στην οποία συναντώνται ξηρά και θάλασσα, αποτελούν ευπαθή οικοσυστήματα, των οποίων η χερσαία και θαλάσσια ζώνη, με την αντίστοιχη χλωρίδα και πανίδα, ευρίσκονται σε στενή λειτουργική αλληλεξάρτηση. (...) Με τα χαρακτηριστικά αυτά, οι ακτές συνιστούν ουσιώδες στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος και τυγχάνουν συνταγματικής προστασίας, ευθέως εκ του άρθρου 24, κατά την έννοια του οποίου πρέπει να τελούν υπό καθεστώς ειδικής διαχείρισεως» (ΣΤΕ 267/1997. Ομοίως, ΣΤΕ 265/1997). «(...) κατά το άρθρο 24 του Συντάγματος, οι ακτές, ως ευπαθή τμήματα του φυσικού περιβάλλοντος, είναι δεκτικές μόνον ηπίας διαχείρισεως» (ΣΤΕ 2795/2012). Τεχνικές επεμβάσεις επί των ακτών, είτε στη χερσαία είτε στη θαλάσσια ζώνη, δεν είναι επιτρεπτές «παρά μόνο για λόγους δημοσίου συμφέροντος και υπό την προϋπόθεση ότι το έργο είναι βιώσιμο, δηλαδή ως εκ της χωροθετήσεώς του, της γενικής περιβαλλοντικής μελέτης και των όρων αυτής έχει προηγουμένως εξασφαλιστεί

το συμβατό αυτού με τα οικεία οικοσυστήματα, τη λειτουργία και τη μορφολογία της ακτής, βάσει ενός συνολικού προγραμματισμού της επεμβάσεως στην ακτή» (βλ. ΣτΕ 267/1997. Ομοίως, ΣτΕ 265/1997). Εξ άλλου, σημαντικό στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος είναι τα ευπαθή ή ευαίσθητα οικοσυστήματα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και τα μικρά νησιά, τα οποία χαρακτηρίζονται από την ενότητα και τη λιτή συμμετρία του τοπίου τους και τη στενή αλληλεξάρτηση των ανθρωπογενών συστημάτων (δημογραφικού, πολιτιστικού, κοινωνικοοικονομικού κ.λπ.) και του φυσικού περιβάλλοντος, με συνέπεια να είναι ιδιαίτερα ευάλωτα σε εξωγενείς παρεμβάσεις. Ουσιώδης όρος για την προστασία των μικρών νησιών είναι τα ειδικά χωροταξικά σχέδια, τα οποία, δεδομένου ότι τα νησιά είναι δεκτικά μόνο ήπιας ανάπτυξης, πρέπει να προβλέπουν και να διατάσσουν στο χώρο των νησιών μόνο εκείνες τις μορφές ανάπτυξης που είναι συμβατές με την αρχή της διατήρησης αμείωτου του πολιτιστικού και φυσικού κεφαλαίου τους (ΣτΕ 3628/2009 και 2637/2013).

Υπό το φως της συνταγματικής προστασίας του συνόλου των ακτών, η εισαγωγή του όρου «προστατευόμενος αιγιαλός και παραλία», καίτοι συνδέεται με την εφαρμογή του παρόντος και του ν. 2971/2001 (πρβλ., όμως, και παραπομπή στην έκδοση των κανονιστικών πράξεων της παρ. 6 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 δυνάμει του άρθρου 4 του νομοσχεδίου), ενδέχεται να δημιουργεί εννοιολογική ασάφεια. Επομένως, θα μπορούσε να προστεθεί στον όρο «προστατευόμενος αιγιαλός και παραλία» η διευκρίνιση «εντός περιοχών του δικτύου Natura 2000» (βλ. άρθρο 3 περ. δ)).

Εξ άλλου, εκ του ότι «προστατευόμενοι αιγιαλοί και παραλίες» ορίζονται ως «διακριτά τμήματα αιγιαλού και παραλίας» και ότι επί του «διακριτού τμήματος αιγιαλού και παραλίας» υπολογίζεται η έκταση του αιγιαλού που μπορεί να παραχωρηθεί (άρθρο 3 περ. β) και δ), όπως και στ) και ζ)), προκύπτει το καταρχήν επιτρεπτό της παραχώρησης για απλή χρήση αυτών των προστατευόμενων αιγιαλών και παραλιών. Κατ' εξαίρεση, οι λεγόμενοι αιγιαλοί και παραλίες υψηλής προστασίας (βλ. άρθρο 4 παρ. 2) δεν δύνανται να παραχωρούνται προς απλή χρήση.

Περαιτέρω, κατά τον ορισμό τους, οι «προστατευόμενοι αιγιαλοί και παραλίες» του άρθρου 3 περ. δ) αποτελούν τμήματα εντός περιοχών του δικτύου Natura 2000, με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που πρέπει να βελτιωθούν, προστατευθούν ή διατηρηθούν. Προς τον σκοπό δε αυτόν, «τίθενται απαγορεύσεις και περιορισμοί στις επιτρεπόμενες δραστηριότητες επί του αιγιαλού, της όμορης παραλίας και του όμορου παλαιού αιγιαλού». Σχετικά παρατηρείται ότι η τελευταία φράση στερείται σαφήνειας ως προς το καθεστώς επιβολής περιορισμών και απαγορεύσεων.

Συναφώς, η παρ. 1 του άρθρου 4, κατωτέρω, ορίζει ότι «[σ]τους προστατευόμενους αιγιαλούς και παραλίες εφαρμόζονται οι όροι και περιορισμοί που τίθενται με τις κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 1650/1986 (Α' 160), περί χαρακτηρισμού περιοχών». Το άρθρο 21 του ν. 1650/1986 αφορά τα σχέδια διαχείρισης που περιλαμβάνουν τους στόχους διατήρησης και εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, και τα προεδρικά διατάγματα τα οποία εκδίδονται βάσει ειδικών περιβαλλοντικών μελετών, λαμβανομένων υπόψη των αντίστοιχων σχεδίων διαχείρισης, για τον χαρακτηρισμό των περιοχών προστασίας της βιοποικιλότητας και των εθνικών πάρκων, την οριοθέτησή τους, καθώς και τον καθορισμό χρήσεων γης και δραστηριοτήτων εντός των ανωτέρω προστατευόμενων περιοχών, ανά ζώνη, και στις γειτονικές εκτάσεις. Δοθέντος ότι η παρ. 1 του άρθρου 4 του νομοσχεδίου φαίνεται απλώς να επαναλαμβάνει το ισχύον καθεστώς του ν. 1650/1986 περί προστατευόμενων περιοχών, θα ήταν χρήσιμο να διευκρινισθεί ότι, εν προκειμένω, κατ' ακριβολογία, ορίζεται ότι η παραχώρηση για απλή χρήση των προστατευόμενων αιγιαλών και παραλιών τίθεται υπό τους όρους και τους περιορισμούς των κανονιστικών πράξεων που εκδίδονται κατά το άρθρο 21 του ν. 1650/1986.

Εξ άλλου, σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση επί του άρθρου 4 (σελ. 72-73), με το νομοσχέδιο εισάγεται διαβάθμιση στην προστασία των αιγιαλών και των παραλιών που περιλαμβάνονται σε περιοχές Natura 2000, για το χρονικό διάστημα μέχρι την έκδοση των διαταγμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 21 του ν. 1650/1986.

Συναφώς, στο νομοσχέδιο ορίζεται ότι οι «προστατευόμενοι αιγιαλοί και παραλίες» είναι διακριτό τμήμα αιγιαλού και παραλίας που βρίσκεται εντός του δικτύου Natura 2000 (περ. δ) του άρθρου 3), και ότι με κοινή υπουργική απόφαση δύνανται να χαρακτηρίζονται ως «απάτητες παραλίες», της παρ. 2 του άρθρου 4, αιγιαλοί και παραλίες που βρίσκονται εντός του δικτύου Natura 2000 (παρ. 1 του άρθρου 22). Εάν, επομένως, οι «απάτητες παραλίες» συνιστούν κατηγορία των «προστατευόμενων αιγιαλών και παραλιών», σκόπιμο θα ήταν, προς διαφύλαξη της σαφήνειας των ρυθμίσεων, να τεθεί ο προσδιορισμός «προστατευόμενοι» πριν από τις λέξεις «αιγιαλοί ιδιαίτερης αισθητικής, γεωμορφολογικής ή οικολογικής αξίας» στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 4, όπου δίδεται ο ορισμός των απάτητων αιγιαλών και παραλιών. Εάν, αντίθετα, ο όρος δύναται να περιλαμβάνει και άλλες περιοχές που χρήζουν προστασίας, πέραν όσων εντάσσονται στο δίκτυο Natura 2000, θα ήταν σκόπιμο να μην τεθεί ο ως άνω προσδιορισμός και, ενδεχομένως, να γίνει σχετική διευκρίνιση στο κείμενο του νομοσχεδίου.

Σχετικά επισημαίνεται ότι οι κανονιστικές πράξεις του άρθρου 21 του ν.

1650/1986 δεν αφορούν μόνον περιοχές του δικτύου Natura 2000, αλλά και άλλες περιοχές, οι οποίες χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας, ανεξαρτήτως της ένταξής τους στο ως άνω δίκτυο, όπως περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας, εθνικά πάρκα, καταφύγια άγριας ζωής, προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενους φυσικούς σχηματισμούς που περιλαμβάνουν θαλάσσια προστατευτική βλάστηση, παρόχθια και παράκτια βλάστηση, φυσικούς φράχτες, θίνες, υφάλους κ.λπ., σύμφωνα με τα άρθρα 18 και 19 του ν. 1650/1986. Υπό το φως των ανωτέρω, η ως άνω κατηγορία των «απάτητων αιγιαλών και παραλιών» θα μπορούσε να περιλαμβάνει και τέτοιες περιοχές. Στην περίπτωση αυτή, θα ήταν σκόπιμο να διατυπωθεί αναλόγως η εξουσιοδοτική διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 22.

Εξ άλλου, στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 4 προβλέπεται ότι «[ο]ι απαγορεύσεις και περιορισμοί δραστηριοτήτων προβλέπονται σε κανονιστική πράξη που εκδίδεται σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 ή με την κοινή απόφαση της παρ. 1 του άρθρου 22 του παρόντος».

Η παρ. 6 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 προβλέπει τη δυνατότητα καθορισμού όρων και περιορισμών σε επεμβάσεις και δραστηριότητες που είναι δυνατόν να έχουν βλαπτική επίδραση στις περιοχές, και την εφαρμογή δράσης για τη βελτίωση και τη διατήρηση της κατάστασης των προστατευτέων αντικειμένων. Η παρ. 1 του άρθρου 22 του νομοσχεδίου προβλέπει τη δυνατότητα επιβολής απαγορεύσεων και περιορισμών ως προς τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες.

Σχετικά παρατηρείται ότι στην κατηγορία των αιγιαλών και παραλιών υψηλής προστασίας απαγορεύεται η παραχώρηση απλής χρήσης όπως και οποιαδήποτε άλλη δράση ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο τη μορφολογία και την ακεραιότητά τους ως προς τις οικολογικές τους λειτουργίες. Επομένως, φαίνεται να ισχύει καταρχήν γενική απαγόρευση εγκατάστασης χρήσεων. Υπό το φως και της σκοπούμενης διαβάθμισης της προστασίας τους σε σχέση με τους λοιπούς αιγιαλούς και παραλίες, και για λόγους ενότητας των ρυθμίσεων σε σχέση με την παρ. 6 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986, που εφαρμόζεται εναλλακτικά, ερωτάται αν με την κοινή υπουργική απόφαση της παρ. 1 του άρθρου 22 δύνανται να θεσπίζονται αυτοτελώς μέτρα προστασίας. Εάν ναι, θα ήταν σκόπιμο να περιλαμβάνεται σχετική αναφορά στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 4 και στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 22 του νομοσχεδίου.

Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι τόσο η υπουργική απόφαση της παρ. 6 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 όσο και η κοινή υπουργική απόφαση της παρ. 1 του άρθρου 22 του παρόντος έχουν προσωρινή ισχύ, μέχρι την έκδοση των

προεδρικών διαταγμάτων της παρ. 4 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986, τα οποία αποτελούν τις κύριες κανονιστικές πράξεις χαρακτηρισμού αυτών των περιοχών και καθορισμού των επιτρεπόμενων χρήσεων γης και δραστηριοτήτων σε αυτές.

Όπως έχει κριθεί από το Συμβούλιο της Επικρατείας, η απόφαση της παρ. 6 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 «εκδίδεται ακριβώς εν όψει επικειμένου χαρακτηρισμού με την έκδοση του π.δ. των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 21 και δεν υποκαθιστά, κατά το νόμο, το διάταγμα αυτό» (ΣτΕ 2036/2015, ΣτΕ 808/2014). Στο πλαίσιο αυτό, θα ήταν ίσως σκόπιμο να τεθεί χρονικό όριο στην ισχύ της προβλεπόμενης στο παρόν κοινής υπουργικής απόφασης της παρ. 1 του άρθρου 22, όπως έχει τεθεί και στην υπουργική απόφαση της παρ. 6 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986.

Συναφώς επισημαίνεται και η ημερομηνία «31 Μαρτίου 2024», μέχρι την οποία δύναται να εκδοθεί η ως άνω κοινή υπουργική απόφαση. Εάν στην εν λόγω απόφαση περιλαμβάνονται μέτρα προστασίας των αιγιαλών και παραλιών, υπό το φως της συνταγματικής υποχρέωσης για την πλήρη και αποτελεσματική προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, με τη λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων, η προθεσμία νοείται ως ενδεικτική.

Τέλος, σημειώνεται ότι με τα εν λόγω προεδρικά διατάγματα του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 γίνεται ο χαρακτηρισμός των περιοχών προστασίας της βιοποικιλότητας και των εθνικών πάρκων, η οριοθέτησή τους και ο καθορισμός γειτονικών εκτάσεων, όπου αυτό είναι αναγκαίο, καθώς και ο καθορισμός χρήσεων γης και δραστηριοτήτων μέσα στις ανωτέρω προστατευόμενες περιοχές, ανά ζώνη, και στις γειτονικές εκτάσεις. Επίσης, γίνεται ο χαρακτηρισμός περιοχών του Εθνικού Καταλόγου Περιοχών του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000 οι οποίες περιλαμβάνονται στην προστατευόμενη περιοχή, ως ειδικών ζωνών διατήρησης, ζωνών ειδικής προστασίας ή/και τόπων ενωσιακής σημασίας, εφόσον αυτές δεν έχουν, ήδη, χαρακτηριστεί με προηγούμενη πράξη (άρθρο 21 παρ. 6 του ν. 1650/1986).

Υπό το φως των ανωτέρω, πρέπει να ολοκληρωθεί το συντομότερο δυνατόν η διαδικασία εκπόνησης των εν λόγω σχεδίων διαχείρισης και η έκδοση των σχετικών προεδρικών διαταγμάτων για την προστασία των εν λόγω περιοχών. Η θέσπιση των αναγκαίων μέτρων για τον καθορισμό των κατάλληλων στόχων διατήρησης και των κατάλληλων μέτρων διατήρησης όσον αφορά τις προστατευόμενες περιοχές αποτελεί υποχρέωση της χώρας μας σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21.5.1992 «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» (βλ., σχετικά, και την απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δ.Ε.Ε.) της 17.12.2020, στην υπόθεση C 849/19, με αντικείμενο την

προσφυγή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας για τη μη θέσπιση εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών όλων των αναγκαίων μέτρων για τον καθορισμό των κατάλληλων στόχων διατήρησης και των κατάλληλων μέτρων διατήρησης όσον αφορά τους τόπους κοινοτικής σημασίας οι οποίοι βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια, σύμφωνα με την οποία η χώρα παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει, αντιστοίχως, από το άρθρο 4 παρ. 4, και από το άρθρο 6 παρ. 1, της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21.5.1992).

5. Επί του άρθρου 5

Διά του παρόντος ρυθμίζεται η διαδικασία οριοθέτησης αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού.

Ο καθορισμός των ως άνω ορίων γίνεται με απόφαση επιτροπής, στην οποία μετέχουν δημόσιοι υπάλληλοι σχετικής ειδικότητας (προϊστάμενος της Κτηματικής Υπηρεσίας, αρμόδιος λιμενάρχης, μηχανικός, γεωλόγος και υπάλληλος της Διεύθυνσης Χωροταξίας και Περιβάλλοντος της οικείας αποκεντρωμένης διοίκησης). Η επιτροπή συγκροτείται σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας, με υπουργική απόφαση. Κατά το άρθρο 22 παρ. 2 του νομοσχεδίου, με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εθνικής Άμυνας και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ορίζονται: «α) η διαδικασία οριοθέτησης και χαρακτηρισμού αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού από τις επιτροπές του άρθρου 5, περί οριοθέτησης αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού και τα προπαρασκευαστικά στάδια αυτής, β) η διαδικασία οριοθέτησης και χαρακτηρισμού κατά περίπτωση αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος ιδιώτη, σύμφωνα με το άρθρο 5, γ) η διαδικασία και οι όροι για την εξαίρεση από την οριοθέτηση τμημάτων αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού για λόγους εθνικής άμυνας. Οι ρυθμίσεις του διατάγματος αυτού περιλαμβάνουν τη διαδικασία και τους όρους για την εξαίρεση από την οριοθέτηση σε όχθες, παρόχθιες ζώνες, υδάτινο στοιχείο, πυθμένα και το υπέδαφος του βυθού της θάλασσας, λιμνοθάλασσας, λίμνης και κοίτης πλεύσιμου ποταμού, δ) οι προδιαγραφές και λεπτομέρειες για την εφαρμογή του άρθρου 5».

Υπό το ισχύον καθεστώς, η αρμόδια για τη χάραξη της οριογραμμής του αιγιαλού και της παραλίας επιτροπή συντάσσει σχετικό διάγραμμα και έκθεση, τα οποία επικυρώνονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης και δημοσιεύονται, μαζί με την επικυρωτική αυτή απόφαση, στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η έκθεση και το διάγραμμα αναρτώνται στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα του αρμόδιου κατά τόπο δήμου

ή κοινότητας για τρεις (3) τουλάχιστον μήνες. Η ανάρτηση αποδεικνύεται από έκθεση του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας, η οποία αποστέλλεται εντός μηνός στην αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία (άρθρο 5 παρ. 5 του ν. 2971/2001). Σε περίπτωση εσφαλμένου καθορισμού της οριογραμμής του αιγιαλού ή του παλαιού αιγιαλού ή της παραλίας, επιτρέπεται ο καθορισμός τους εκ νέου. Η διαδικασία για τον καθορισμό εκ νέου κινείται είτε αυτεπαγγέλτως από την Κτηματική Υπηρεσία είτε μετά από αίτηση οποιουδήποτε ενδιαφερομένου και προσκόμιση στοιχείων που να αποδεικνύουν το σφάλμα του πρώτου καθορισμού (άρθρο 5 παρ. 9 του ν. 2971/2001). Στις περιπτώσεις καθορισμού εκ νέου αιγιαλού, λειτουργεί δευτεροβάθμια επιτροπή, η οποία εξετάζει τις ενδικοφανείς προσφυγές κατά της απόφασης επανακαθορισμού (άρθρο 7α του ν. 2971/2001).

Σύμφωνα με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, κατά των αποφάσεων των επιτροπών καθορισμού των ορίων του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού, επιτρέπεται υποβολή ενδικοφανούς προσφυγής, της παρ. 2 του άρθρου 25 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, ενώπιον δευτεροβάθμιας επιτροπής, η οποία συγκροτείται σε επίπεδο αποκεντρωμένης διοίκησης, από τον αρμόδιο υπουργό (παρ. 4 του άρθρου). Κατά της πράξεως που εκδίδει η ως άνω δευτεροβάθμια επιτροπή δύνανται να ασκηθεί αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Σχετικά παρατηρούνται τα εξής:

Στην παρ. 4 του προτεινόμενου άρθρου προβλέπεται προθεσμία τριάντα (30) ημερών για την άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής κατά των αποφάσεων των επιτροπών καθορισμού αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού. Δεν ορίζεται ούτε το χρονικό σημείο έναρξης της ανωτέρω προθεσμίας ούτε η προθεσμία εντός της οποίας η δευτεροβάθμια επιτροπή αποφαινεται επί της ενδικοφανούς προσφυγής. Επομένως, ισχύει το τρίμηνο της παρ. 2 του άρθρου 25 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (βλ. κατωτέρω).

Στην παρ. 5 του προτεινόμενου άρθρου, για λόγους πληρότητας, πρέπει να διευκρινισθεί ότι η αναφερόμενη απόφαση «της παρ. 4», η οποία μπορεί να προσβληθεί με αίτηση ακυρώσεως, είναι η απόφαση «επί της ενδικοφανούς προσφυγής, την οποία εκδίδει η δευτεροβάθμια επιτροπή της παρ. 4 του παρόντος».

Στην παρ. 7 προβλέπεται δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως των αποφάσεων καθορισμού «της οριστικής οριογραμμής του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού». Για λόγους εφαρμογής της διάταξης, θα ήταν χρήσιμο να διευκρινισθεί αν πρόκειται για τις πράξεις καθορισμού των πρωτοβάθμιων επιτροπών, οι οποίες θα δημοσιεύονται μετά το πέρας της 30νθήμερης προθεσμίας για την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής

ή για τις πράξεις των δευτεροβάθμιων, κατά περίπτωση, επιτροπών.

Στην παρ. 8 θεσπίζονται διατυπώσεις δημοσιότητας, προκειμένου να καθίστανται ευρύτερα γνωστές οι πράξεις καθορισμού των οριογραμμών των αιγιαλών, των παραλιών και των παλαιών αιγιαλών. Οι εν λόγω αποφάσεις καθορισμού και τα ορθοφωτογραφικά υπόβαθρα, όπου καταγράφονται οι σχετικές εκτάσεις, «αναρτώνται μόνιμα στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών για ενημέρωση του κοινού. Σχετική ανακοίνωση για την ανάρτηση τοιχοκολλάται στους χώρους ανακοινώσεων των αποκεντρωμένων διοικήσεων, των περιφερειών και των παράκτιων δήμων. Αν εξαιρεθούν από την ανάρτηση, για λόγους εθνικής ασφάλειας, συγκεκριμένα υπόβαθρα, οι έχοντες έννομο συμφέρον μπορούν να λαμβάνουν γνώση της οριστικής οριογραμμής από την αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία (...)».

Κατά την ακόλουθη, παρ. 9, του παρόντος, «[μ]ε την τήρηση των όρων δημοσιότητας των παρ. 7 και 8 ολοκληρώνεται η διαδικασία καθορισμού του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού και συνάγεται τεκμήριο ότι οι ενδιαφερόμενοι έλαβαν γνώση σχετικά με τη χάραξη και την ακριβή θέση της οριογραμμής, μετά την πάροδο τριών (3) μηνών από την ανάρτηση στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Πλημμέλειες των διαδικασιών δημοσιότητας δεν επηρεάζουν το κύρος της διαδικασίας οριοθέτησης του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού (...)».

Παρατηρείται σχετικά ότι, κατά τις ανωτέρω ρυθμίσεις, μετά την ολοκλήρωση των διατυπώσεων δημοσιότητας αναπτύσσονται οι έννομες συνέπειες των σχετικών πράξεων καθορισμού, οπότε καθίσταται δυνατή η αμφισβήτησή τους ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού οργάνου, μέσω ενδικοφανούς προσφυγής, και, κατόπιν, ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου. Κατά την έννοια αυτών των διατάξεων, η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής ενώπιον των δευτεροβάθμιων επιτροπών, καίτοι δεν ορίζεται ρητά, εκκινεί από την ολοκλήρωση των ως άνω διατυπώσεων δημοσιότητας των παρ. 7 και 8. Κατ' επέκταση, ομοίως υπολογίζεται και το χρονικό σημείο έναρξης της προθεσμίας για την προσβολή με αίτηση ακυρώσεως της απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής ως προς τον καθορισμό των οριογραμμών αιγιαλού, παλαιού αιγιαλού και παραλίας.

Οι ανωτέρω διατυπώσεις δημοσιότητας θεωρούνται, κατά την αντίληψη του νομοθέτη, επαρκείς, προκειμένου να διασφαλίζεται η ευρύτερη γνωστοποίηση των πράξεων καθορισμού, ακόμη και σε τρίτους, πέραν των ενδιαφερόμενων ιδιωτών οι οποίοι συνήθως επικαλούνται ιδιοκτησιακά δικαιώματα στις καθορισθείσες εκτάσεις.

Σχετικά παρατηρείται ότι η γνώση των σχετικών πράξεων η οποία προκύ-

ππει καταρχήν από την κοινοποίηση των πράξεων καθορισμού των πρωτοβάθμιων επιτροπών σε όσους επικαλούνται δικαιώματα, μπορεί να τεκμαίρεται, επίσης, από τα πραγματικά περιστατικά και τα εν γένει δεδομένα της συγκεκριμένης υπόθεσης.

Κατά τη νομολογία, «κατά την έννοια του άρθρου 46 παρ. 1 του π.δ. 18/1989 (Α΄ 8), ερμηνευομένου υπό το φως των άρθρων 20 παρ. 1 και 95 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος και του άρθρου 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου που κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974 (Α΄ 256), η προθεσμία για την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως κατά ατομικής πράξεως δημοσιευτέας στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως δεν αρχίζει κατ' αρχήν από μόνη την δημοσίευση για εκείνους, τους οποίους αφορά αμέσως η πράξη ή των οποίων θίγεται δικαίωμα. Επομένως, η δημοσίευση πράξεως διοικητικού καθορισμού της οριογραμμής της όχθης, παλαιάς όχθης και της παρόχθιας ζώνης λίμνης δεν κινεί την προθεσμία για την προσβολή με αίτηση ακυρώσεως της διοικητικής αυτής πράξεως από τους ιδιοκτήτες των θιγόμενων ακινήτων, ανεξαρτήτως του μήκους της καθοριζόμενης οριογραμμής και του αριθμού των ιδιοκτησιών που επηρεάζονται, δεδομένου ότι ως προς το ζήτημα αυτό δεν δικαιολογείται διάκριση μεταξύ εντετοπισμένου και μη εντετοπισμένου καθορισμού. Κατ' ακολουθίαν, η προθεσμία προσβολής της εν λόγω πράξεως κινείται από την κοινοποίηση ή την γνώση της από τους θιγόμενους ιδιοκτήτες, η γνώση δε αυτή μπορεί να τεκμαίρεται από τα πραγματικά περιστατικά και τα εν γένει δεδομένα της συγκεκριμένης περιπτώσεως, στα οποία περιλαμβάνονται και η έκταση της οριογραμμής που καθορίζεται με την διοικητική αυτή πράξη, ο αριθμός των ιδιοκτησιών, τις οποίες αφορούν τα καθοριζόμενα όρια και το χρονικό διάστημα που παρήλθε από την δημοσίευση της πράξεως (πρβλ. για αιγιαλό και παραλία ΣτΕ 1698/2016, 1391/2016, 5516/2012, 7μ. 2531/2005, κ.ά.), λαμβανομένου υπόψη και του γεγονότος ότι ο νόμος δεν προέβλεπε (βλ., όμως, άρθρο 113 παρ. 2 του ν. 3978/2011, Α΄ 137 [το οποίο προέβλεψε, μαζί με τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, και την ανάρτηση της έκθεσης και του διαγράμματος στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα του αρμοδίου κατά τόπο δήμου ή κοινότητας για τρεις (3) τουλάχιστον μήνες]) τήρηση διαδικασίας δημοσιότητας ή πρόσκληση των ενδιαφερομένων προς συμμετοχή στην διαδικασία εκδόσεως της πράξεως, αλλά ούτε καν ενημέρωσή τους (ΣτΕ 1781/2015)» (ΣτΕ 2082/2022. Ομοίως, και ΣτΕ 376/2019, 1849/2010).

6. Επί του άρθρου 6

Στην προτεινόμενη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 6 ορίζεται ότι «[ο] αιγιαλός και η παραλία ανήκουν στη δημόσια κτήση και είναι κοινόχρηστα

πράγματα, τα οποία προστατεύει και διαχειρίζεται η Κτηματική Υπηρεσία». Περαιτέρω, στην παρ. 5 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι «[ο] παλαιός αιγιαλός και η παλαιά όχθη των μεγάλων λιμνών και των πλεύσιμων ποταμών ανήκουν στην ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου. Εκτάσεις του παλαιού αιγιαλού που συνορεύουν με απάτητες παραλίες της παρ. 2 του άρθρου 4 ανήκουν στη δημόσια κτήση, είναι ανεπίδεκτες κτήσης ιδιωτικών δικαιωμάτων και καταγράφονται ως πράγματα κοινόχρηστα».

Η καταργούμενη διά του παρόντος διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 2971/2001 όριζε ότι «[ο] αιγιαλός, η παραλία, η όχθη, η παρόχθια ζώνη, το υδάτινο στοιχείο, ο πυθμένας και το υπέδαφος του βυθού της θάλασσας, λιμνοθάλασσας, λίμνης και της κοίτης πλεύσιμου ποταμού είναι πράγματα κοινόχρηστα και ανήκουν κατά κυριότητα στο Δημόσιο, το οποίο έχει υποχρέωση να τα προστατεύει και να τα διαχειρίζεται, σύμφωνα με τις αρχές της αειφορίας και του χωροταξικού σχεδιασμού».

Δεδομένου ότι στην προτεινόμενη διάταξη της παρ. 6 του παρόντος περί κοινόχρηστου χαρακτήρα και ιδιοκτησιακού καθεστώτος του αιγιαλού, της παραλίας, του παλαιού αιγιαλού και της παλαιάς όχθης των μεγάλων λιμνών και των πλεύσιμων ποταμών, δεν γίνεται αναφορά στο ιδιοκτησιακό καθεστώς και στον κοινόχρηστο χαρακτήρα της παρόχθιας ζώνης, του υδάτινου στοιχείου, του πυθμένα και του υπεδάφους του βυθού της θάλασσας, λιμνοθάλασσας, λίμνης και της κοίτης πλεύσιμου ποταμού, τα εν λόγω ζητήματα, για λόγους σαφήνειας και εφαρμογής των ρυθμίσεων του παρόντος, πρέπει να διευκρινισθούν, και να γίνει σχετική αναφορά στο κείμενο της προτεινόμενης διάταξης.

7. Επί του άρθρου 8

Α. Στην προτεινόμενη διάταξη ορίζονται οι γενικοί όροι και περιορισμοί για την παραχώρηση της απλής χρήσης αιγιαλού και παραλίας.

Δεδομένου ότι η σχετική διάταξη της παρ. 6.α) του άρθρου 15 του ν. 2971/2001 καταργείται (άρθρο 24 παρ. 1 του νομοσχεδίου), θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί αν επιτρέπεται να μεταβιβάζει ο παραχωρησιούχος μερικά ή ολικά το δικαίωμα που αποκτά με την πράξη παραχώρησης σε τρίτο.

Β. Περαιτέρω, μεταξύ των ειδικότερων υποχρεώσεων των παραχωρησιούχων στις συμβάσεις παραχώρησης της απλής χρήσης αιγιαλού και παραλίας, θα ήταν σκόπιμο να αναφέρεται και η τήρηση των όρων και των περιορισμών και απαγορεύσεων που τυχόν τίθενται από τις κανονιστικές πράξεις

του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 (βλ. άρθρο 4 παρ. 1 του νομοσχεδίου), όσον αφορά την παραχώρηση προστατευόμενων αιγιαλών και παραλιών, όπως και η εν γένει μέριμνα για τη διασφάλιση της διατήρησης, της βελτίωσης και της προστασίας των χαρακτηριστικών τους.

8. Επί του άρθρου 9 παρ. 1

Στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του παρόντος ορίζεται ότι «[η] κτηματική υπηρεσία διατηρεί το δικαίωμα να προβαίνει σε περαιτέρω παραχωρήσεις τμημάτων αιγιαλού και παραλίας».

Για λόγους σαφήνειας και εφαρμογής της διάταξης θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο να διευκρινισθεί σε ποιες περιπτώσεις και υπό ποιες προϋποθέσεις η Κτηματική Υπηρεσία μπορεί να προβαίνει σε περαιτέρω παραχωρήσεις τμημάτων αιγιαλού και παραλίας.

Επίσης, για λόγους ομοιομορφίας, θα ήταν σκόπιμο, στο τελευταίο εδάφιο της διάταξης, η κτηματική υπηρεσία να αναγράφεται ως Κτηματική Υπηρεσία.

9. Επί του άρθρου 12 παρ. 2 περ. δ)

Ενδεχομένως, αρτιότερο είναι διατυπωθεί η θεσπιζόμενη περίπτωση ως παραβίαση της υποχρέωσης για τη διατήρηση (και όχι την τήρηση) καθαρού του παραχωρούμενου αιγιαλού.

10. Επί του άρθρου 14 παρ. η)

Στην προτεινόμενη διάταξη ορίζεται ότι μεταξύ των υποχρεώσεων των δήμων ως προς τους αιγιαλούς και τις παραλίες της χωρικής αρμοδιότητάς τους περιλαμβάνεται η απομάκρυνση των κινητών στοιχείων από χώρους αυθαίρετης κατάληψης αιγιαλού και παραλίας, εντός της προθεσμίας της παρ. 7 του άρθρου 18, και η φύλαξή τους σε δικούς τους χώρους.

Εν προκειμένω, θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί η τύχη των εν λόγω κινητών στοιχείων, ήτοι η διαδικασία τυχόν επιστροφής τους, εκποίησης ή καταστροφής τους.

11. Επί των άρθρων 16 και 22 παρ. 9

Με τις προτεινόμενες διατάξεις καθιερώνεται σύστημα ηλεκτρονικών καταγγελιών (άρθρο 16) και προβλέπεται η ρύθμιση κάθε τεχνικού και λεπτομερειακού θέματος για την εφαρμογή του, με απόφαση των αρμόδιων υπηρεσιών (άρθρο 22 παρ. 9).

Δεδομένου ότι στο νομοσχέδιο δεν γίνεται σχετική αναφορά, θα ήταν σκόπιμο, για λόγους σαφήνειας, να διευκρινισθεί αν παρέχεται η δυνατότητα υποβολής καταγγελιών από τους ενδιαφερομένους και με άλλους τρόπους, όπως, παραδείγματος χάριν, με την υποβολή έγγραφης καταγγελίας, και να διευκρινισθεί αν οι σχετικές καταγγελίες πρέπει να είναι επώνυμες ή και ανώνυμες.

Δεδομένου, επίσης, ότι η νομοθετική εξουσιοδότηση της παρ. 9 του άρθρου 22 και συγκεκριμένα, η φράση «και, ιδίως η περιγραφή των απαιτούμενων προδιαγραφών για τον εξοπλισμό που χρησιμοποιείται, τα μέτρα και οι διασφαλίσεις σε σχέση με τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων που πληρούν το σύστημα και ο εξοπλισμός» στερείται σαφήνειας, πρέπει αυτή να αναδιατυπωθεί επί το σαφέστερον.

Περαιτέρω, υπό το φως της συνταγματικώς επιβαλλόμενης προστασίας των ακτών και του γενικότερου κοινωνικού ενδιαφέροντος, δοθέντος του κοινόχρηστου χαρακτήρα του αιγιαλού και της παραλίας, σκόπιμη θα ήταν η ρύθμιση της δημοσιοποίησης των υπογραφεισών συμβάσεων παραχώρησης της απλής χρήσης αιγιαλών και παραλιών, τόσο κατ' αναφορά προς το άρθρο 8, όπου προβλέπεται η σύναψη σύμβασης για την απλή παραχώρηση, όσο και κατ' αναφορά προς την παρ. 1 του άρθρου 16, όπου ορίζεται ότι το κοινό έχει πρόσβαση στο διάγραμμα του τμήματος του αιγιαλού και της παραλίας που παραχωρείται (πρβλ. Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 77, όπου αναφέρεται ότι: «Καθιερώνεται σύστημα ηλεκτρονικών καταγγελιών, το οποίο επιτρέπει σε κάθε ενδιαφερόμενο να έχει πρόσβαση στο κείμενο της σύμβασης παραχώρησης και το διάγραμμα του παραχωρούμενου χώρου»).

Επίσης, ερωτάται αν παρέχεται η δυνατότητα παρακολούθησης από τους ενδιαφερόμενους της πορείας των καταγγελιών, όπως, επί παραδείγματι, της διενέργειας ελέγχων ή της απόρριψής της καταγγελίας.

12. Επί του άρθρου 18 παρ. 5

Στην προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται ότι, «[σ]ε περίπτωση παράνομης κατασκευής έργων στον αιγιαλό ή την παραλία, τα έργα αυτά κατεδαφίζονται, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν την κατεδάφιση αυθαίρετων κατασκευών (...)».

Δυνάμει του εν ισχύι σήμερα άρθρου 27 του ν. 2971/2001, το οποίο καταργείται διά του άρθρου 24 παρ. 1 του νομοσχεδίου, «[τ]α πάσης φύσεως κτίσματα και γενικώς κατασκευάσματα, τα οποία έχουν εν όλω ή εν μέρει κα-

τασκευασθεί στον αιγιαλό, την παραλία, την όχθη, την παρόχθια ζώνη, το υδάτινο στοιχείο, τον πυθμένα και το υπέδαφος του βυθού της θάλασσας, λιμνοθάλασσας, λίμνης και της κοίτης πλεύσιμου ποταμού, χωρίς σχετική άδεια σύμφωνα με τα άρθρα 11, 12, 12Α, 13, 13Α, 14 και 16 θεωρούνται παράνομα και κατεδαφίζονται, ανεξάρτητα από το χρόνο κατασκευής τους ή της χρήσης τους. Ομοίως κατεδαφίζονται τα πάσης φύσεως κτίσματα και εν γένει κατασκευάσματα, τα οποία έχουν ανεγερθεί ή θα αναγερθούν χωρίς άδεια στον αιγιαλό ή την παραλία, μετά τον καθορισμό και τη συντέλεση των απαλλοτριώσεων των άρθρων 7 και 10, ανεξάρτητα από το χρόνο ανέγερσής τους ή αν κατοικούνται ή διαφορετικά πως χρησιμοποιούνται».

Οι διατάξεις αυτές, περί υποχρεωτικής κατεδάφισης κτισμάτων και εν γένει κατασκευών, ανεγειρόμενων εν μέρει ή εν όλω εντός του αιγιαλού ή της παραλίας ή εντός της θάλασσας, είναι «ειδικές σε σχέση με τις γενικές διατάξεις περί αυθαιρέτων κατασκευών, αποσκοπούν στην άμεση και αποτελεσματική προστασία του αιγιαλού, της παραλίας και του θαλάσσιου χώρου και επιβάλλουν την αποκατάσταση της μορφής τους, η οποία έχει αλλοιωθεί με την χωρίς άδεια ανέγερση πάσης φύσεως τεχνικού έργου, κτίσματος ή κατασκευάσματος» (βλ. ΣτΕ 4774/2013).

Υπό το φως των ανωτέρω, θα ήταν χρήσιμο να διευκρινισθεί το εφεξής εφαρμοστέο επί των κατεδαφίσεων καθεστώ.

13. Επί του άρθρου 21

Κατά το άρθρο 1 του νομοσχεδίου, «[σ]κοπός του παρόντος είναι η βελτίωση του πλαισίου που διέπει τη διαχείριση των παραθαλάσσιων περιοχών, ώστε να διασφαλίζεται ο κοινόχρηστος χαρακτήρας τους και να επιτρέπεται η αξιοποίησή τους κατά τρόπο επωφελή για την εθνική οικονομία, προστατευτικό για το περιβάλλον και σύμφωνο με το δημόσιο συμφέρον.» Σύμφωνα με το άρθρο 21 του νομοσχεδίου, «[ο]ι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται αναλογικά και για χώρους ζώνης λιμένα, όχθες, παρόχθιες ζώνες, υδάτινο στοιχείο, πυθμένα και το υπέδαφος του βυθού της θάλασσας, λιμνοθάλασσας, λίμνης και κοίτης πλεύσιμου ποταμού» (βλ. και άρθρο 3, ως προς την ορολογία του νομοσχεδίου, και άρθρο 6 του νομοσχεδίου, ως προς την υπαγωγή της παλαιάς όχθης των μεγάλων λιμνών και των πλεύσιμων ποταμών στην ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου).

Εν προκειμένω, θα ήταν σκόπιμο, για λόγους σαφήνειας και εφαρμογής των ρυθμίσεων του παρόντος, να ορισθούν οι διατάξεις οι οποίες εφαρμόζο-

νται αναλογικά όσον αφορά τις όχθες, τις παρόχθιες ζώνες, το υδάτινο στοιχείο, τον πυθμένα και το υπέδαφος του βυθού της θάλασσας, λιμνοθάλασσας, λίμνης και κοίτης πλεύσιμου ποταμού.

Ειδικά όσον αφορά τους χώρους της ζώνης λιμένα, και δεδομένου ότι διά του παρόντος δεν καταργούνται οι διατάξεις των άρθρων 18 έως και 25 του ν. 2971/2001, οι οποίες αφορούν τους λιμένες, τις ζώνες λιμένων, τον καθορισμό της χερσαίας και της θαλάσσιας ζώνης λιμένα, το καθεστώς των χερσαίων χώρων ζώνης λιμένα και τη ρύθμιση σχετικών ζητημάτων, θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί αν η αναφορά σε χώρους ζώνης λιμένα γίνεται εκ παραδρομής, άλλως, σε αντίθετη περίπτωση, να ορισθούν οι αναλογικά εφαρμοζόμενες διατάξεις στους χώρους ζώνης λιμένα.

Εξ άλλου, σημειώνεται ότι αρχές για τη διαχείριση των παράκτιων περιοχών περιέχονται ιδίως στα ειδικά πλαίσια χωροταξικού σχεδιασμού για τον τουρισμό, τις ΑΠΕ και τις υδατοκαλλιέργειες, τα περιφερειακά χωροταξικά πλαίσια και τις Οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2000/60/ΕΚ, της 23.10.2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (βλ. ν. 3199/2003), 2006/7/ΕΚ, της 15.10.2006, σχετικά με τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης (βλ. υ.α. υπ' αρ. Η.Π. 8600/416/Ε103 (ΦΕΚ Β 356/26.02.2009)) και 2008/56/ΕΚ, της 17.06.2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία-πλαίσιο για τη θάλασσα στρατηγική) (βλ. ν. 3983/2011).

14. Επί του άρθρου 22 παρ. 10

Στην προτεινόμενη διάταξη ορίζεται ότι «[μ]ε απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών εξειδικεύονται οι περιπτώσεις παρεμπόδισης της ελεύθερης πρόσβασης του κοινού στη θάλασσα, τον αιγιαλό και την παραλία και ορίζονται αναλόγως ο τρόπος επιμέτρησης και το ποσό του προστίμου που προβλέπεται στην περ. δ) της παρ. 1 του άρθρου 19».

Δοθέντος ότι, στην πράξη, μπορεί να υπάρξουν πλείονες μέθοδοι παρεμπόδισης της ελεύθερης πρόσβασης του κοινού στη θάλασσα, τον αιγιαλό και την παραλία, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο να διαγραφεί το οριστικό άρθρο «οι», πριν από τη λέξη «περιπτώσεις», προκειμένου να είναι ενδεικτική η απαρίθμηση.

Επίσης, στην εν λόγω διάταξη γίνεται αναφορά στον τρόπο επιμέτρησης και το ποσό του προστίμου που προβλέπεται στην περ. δ) της παρ. 1 του άρθρου 19, ενώ πρόκειται περί της περ. ε) της παρ. 1 του άρθρου 19.

15. Επί του άρθρου 26 παρ. 2

Στην προτεινόμενη διάταξη, η φράση «δύνανται να αποφασίζουν με αιτιολογημένη απόφαση του διοικητικού του συμβουλίου» πρέπει να αντικατασταθεί ως εξής: «δύνανται να αποφασίζουν με αιτιολογημένη απόφαση των διοικητικών συμβουλίων τους».

16. Επί του άρθρου 28

Με την προτεινόμενη διάταξη, καθορίζεται η θαλάσσια ζώνη του λιμένα Αλεξανδρούπολης. Στην Αιτιολογική Έκθεση αναφέρεται ότι, διά του παρόντος, «εξασφαλίζεται η επικαιροποίηση του καθορισμού της θαλάσσιας ζώνης του λιμένα Αλεξανδρούπολης». Περαιτέρω, αναφέρεται ότι στις αποφάσεις για τον καθορισμό της χερσαίας Ζώνης του λιμένα της Αλεξανδρούπολης και την τροποποίηση και επέκταση της χερσαίας ζώνης του, δεν περιλαμβάνεται με σαφήνεια η οριοθέτηση της θαλάσσιας ζώνης του λιμένα της, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται ζητήματα αναφορικά με την έκταση της αρμοδιότητας του οικείου φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα και, κατ' επέκταση, την αξιοποίηση του Λιμένα της Αλεξανδρούπολης, στο πλαίσιο της Σύμβασης Παραχώρησης που κυρώθηκε με τον ν. 4597/2019 (βλ. Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 80).

Επισημαίνεται ότι ο καθορισμός της θαλάσσιας ζώνης του εν λόγω λιμένα γίνεται με διάταξη νόμου, χωρίς καμία σχετική αναφορά στην Αιτιολογική Έκθεση, ενώ η σχετική διαδικασία περί καθορισμού θαλάσσιας ζώνης λιμένα ρυθμίζεται στα άρθρα 18 έως και 25 του ν. 2971/2001.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 2971/2001, ο καθορισμός της χερσαίας και της θαλάσσιας ζώνης λιμένων γίνεται με απόφαση του φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα, η οποία εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη των Υπουργείων Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων, του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού και της Γενικής Διεύθυνσης Βιώσιμης Αλιείας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Οι ως άνω γνώμες παρέχονται εντός τριών (3) μηνών από τη λήψη σχεδίου απόφασης του αρμόδιου φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα, που συνοδεύεται από το οικείο τοπογραφικό διάγραμμα. Σε περίπτωση που η ως άνω τρίμηνη προθεσμία παρέλθει άπρακτη, ο καθορισμός του ορίου της χερσαίας και θαλάσσιας ζώνης γίνεται και χωρίς τις ως άνω γνώμες. Η ανωτέρω απόφαση του φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα εγκρί-

νεται από τον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μαζί με το διάγραμμα (βλ., σχετικά, Θ. Κανελλοπούλου, Το Δίκαιο του Περιβάλλοντος μέσα από τη νομολογία του ΣτΕ, 2021, σελ. 496-497, και Μ. Μπάκαβου, Φ. Φωτόπουλο, Περί Λιμένων, 2017, σελ. 113-114).

Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι, εφόσον το προτεινόμενο σχέδιο λαμβάνει χαρακτηριστικά νέου σχεδιασμού λιμένα, αποτυπώνοντας τη μελλοντική κατάσταση του λιμένα, και, εφόσον, ενόψει της έκτασης και του μεγέθους των παρεμβάσεων, δύναται να επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, μπορεί να εμπίπτει στην έννοια του «σχεδίου ή προγράμματος», κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 3 της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27.6.2001, «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων» τα οποία ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και τα οποία υπόκεινται σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Τέτοια σχέδια ή προγράμματα είναι, μεταξύ άλλων, αυτά που εκπονούνται για την ενέργεια, τις μεταφορές, τη διαχείριση υδάτινων πόρων, τη χωροταξία κ.λπ. και καθορίζουν το πλαίσιο για μελλοντικές άδειες έργων τα οποία αναφέρονται στα Παραρτήματα I και II της Οδηγίας 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13.12.2011, «για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον». Στα έργα αυτά εντάσσονται, μεταξύ άλλων, εμπορικοί λιμένες, εξωτερικοί λιμένες, αγωγοί μεταφοράς αερίου, πετρελαίου ή χημικών ουσιών (βλ. Παράρτημα I), καθώς και η κατασκευή λιμενικών εγκαταστάσεων, λιμενοβραχιόνων κ.λπ. (βλ. Παράρτημα II, της ως άνω Οδηγίας). Επίσης, τέτοια σχέδια ή προγράμματα είναι όσα, λόγω των συνεπειών που ενδέχεται να έχουν σε ορισμένους τόπους, προϋποθέτουν σχετική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεών τους, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (παρ. 2 του άρθρου 3 της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ) (βλ. ΣτΕ Ολ 547/2022).

Στην περίπτωση επέκτασης της θαλάσσιας ζώνης του λιμένα σε προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000 θα πρέπει να έχει εκπονηθεί και δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεών της στις εν λόγω ευαίσθητες περιοχές (άρθρο 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ).

Εξ άλλου, εκκρεμεί η ολοκλήρωση του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού στη χώρα (βλ. από 21.12.2023 παραπομπή [INFR(2021)2226] στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για μη ορθή εφαρμογή της οδηγίας (ΕΕ)

2014/89 σχετικά με τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό).

Υπό το φως των ανωτέρω, παρατηρείται ότι δεν υπάρχει σχετική αναφορά στην Αιτιολογική Έκθεση επί της προτεινόμενης διάταξης ως προς το αν έχουν τηρηθεί οι ως άνω διαδικασίες του ν. 2971/2001, ιδίως δε οι ως άνω απαιτήσεις του ενωσιακού δικαίου.

17. Επί του άρθρου 40

Με το άρθρο αυτό προστίθεται νέα παράγραφος 4β στο άρθρο 78 του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα (ν. 2960/2001) και ορίζεται ότι για το έτος 2024 ο ειδικός φόρος κατανάλωσης πετρελαίου εσωτερικής καύσης (DIESEL) κινητήρων, που χρησιμοποιείται αποκλειστικά στη γεωργία, επιστρέφεται στους επαγγελματίες αγρότες. Δεδομένου ότι η προτεινόμενη διάταξη είναι παρόμοια κατά περιεχόμενο με αυτή της παραγράφου 4 του ίδιου άρθρου, η οποία ρυθμίζει το ζήτημα της επιστροφής του ως άνω ειδικού φόρου κατανάλωσης για το έτος 2023, θα μπορούσε να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Οι ρυθμίσεις της παρ. 4 εφαρμόζονται και για την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2024 έως και την 31η Δεκεμβρίου 2024. Με την κοινή υπουργική απόφαση του επόμενου εδαφίου μπορεί να προβλεφθεί και η προκαταβολή, στα δικαιούχα πρόσωπα, ποσοστού επί των ποσών επιστροφής. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η οποία εκδίδεται μετά από εισήγηση του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε., καθορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία χορήγησης της προκαταβολής και επιστροφής του ειδικού φόρου κατανάλωσης, το ποσοστό και τα κριτήρια της προκαταβολής, ο χρόνος προκαταβολής και επιστροφής, τα δικαιούχα προκαταβολής και επιστροφής πρόσωπα, τα κριτήρια για τον προσδιορισμό των ποσοτήτων πετρελαίου εσωτερικής καύσης (DIESEL) κινητήρων για τις οποίες υπολογίζεται η επιστροφή του ειδικού φόρου κατανάλωσης, η αρμόδια για την επιστροφή του ειδικού φόρου κατανάλωσης αρχή, ο τρόπος ελέγχου της νόμιμης χρήσης του πετρελαίου εσωτερικής καύσης (DIESEL) κινητήρων για το οποίο χορηγείται επιστροφή του φόρου, καθώς και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή της παρούσας».

18. Επί του άρθρου 41

Με την παράγραφο 1 ορίζεται ότι οι ρυθμίσεις της περίπτωσης ιστ' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 του, κυρωθέντος διά του ν. 2859/2000, Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας εφαρμόζονται και σε περίπτωση παράδοσης αγαθών και παροχής υπηρεσιών από υποκείμενο στον φόρο προμηθευτή

προς δωρητή, ο οποίος τα χρησιμοποιεί στο πλαίσιο σύμβασης δωρεάς που συνάπτει με το Οικουμενικό Πατριαρχείο, για τον σκοπό της πραγματοποίησης μελετών και εργασιών ανέγερσης, κατασκευής, ανακατασκευής, ανακαίνισης, επισκευής και επέκτασης ακινήτων που ανήκουν στο Οικουμενικό Πατριαρχείο κατά κυριότητα και χρησιμοποιούνται για την επιτέλεση του θρησκευτικού ή φιλανθρωπικού έργου του. Περαιτέρω, με την παράγραφο 2 ορίζεται ότι τα ανωτέρω εφαρμόζονται επί δύο έτη από την έναρξη ισχύος του νόμου και επί ακινήτων που δεν ανήκουν κατά κυριότητα στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, αλλά έχουν παραχωρηθεί προς αυτό για την επιτέλεση του θρησκευτικού ή φιλανθρωπικού έργου του.

Επισημαίνεται ότι η περίπτωση ιστ' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 του Κώδικα ΦΠΑ, στην οποία παραπέμπει η προτεινόμενη διάταξη και η οποία αρχικώς τέθηκε με το άρθρο 22 του ν. 4664/2020 «λόγω του μη αναμενόμενου εύρους και διάρκειας της οικονομικής κρίσης», κατά τα αναφερόμενα στην Αιτιολογική Έκθεση της υπ' αριθ. 163/42/2020 υπουργικής τροπολογίας, δεν φαίνεται να έχει έρεισμα στις ρυθμίσεις της Οδηγίας 2006/112/EK του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας.

Επίσης, επισημαίνεται ότι από την Αιτιολογική Έκθεση δεν προκύπτει ο λόγος για τον οποίο η ρύθμιση έχει διαρκή χαρακτήρα για ακίνητα κυριότητας του Οικουμενικού Πατριαρχείου, αλλά χρονικά περιορισμένη ισχύ για ακίνητα που έχουν παραχωρηθεί προς αυτό, λαμβανομένου υπόψη και ότι κρίσιμη εν προκειμένω φαίνεται να είναι η ενίσχυση του επιτελούμενου από το Οικουμενικό Πατριαρχείο θρησκευτικού και φιλανθρωπικού έργου, ζήτημα που δεν συναρτάται προς το αν το Οικουμενικό Πατριαρχείο έχει την κυριότητα ή απλώς τη χρήση των ακινήτων τα οποία καταλαμβάνει η ρύθμιση.

Ανεξαρτήτως αυτού, παρατηρείται ότι, για την εφαρμογή της ρύθμισης σε ακίνητα που δεν ανήκουν κατά κυριότητα στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, ενδεχομένως, θα ήταν σκόπιμο να ορίζεται ελάχιστη διάρκεια της παραχώρησής τους προς αυτό.

19. Επί του άρθρου 43

Με την προτεινόμενη διάταξη προστίθεται παράγραφος 1B στο άρθρο 54 του, κυρωθέντος διά του ν. 4987/2022, Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας. Επισημαίνεται ότι, στην περίπτωση α', η αναφορά σε «συνολικ[ό] αριθμ[ό] των εμπροθέσμων δηλωθεισών σχετικών οντοτήτων» πρέπει μάλλον να διορθωθεί σε «συνολικ[ό] αριθμ[ό] των εμπροθέσμως δηλωθεισών σχετικών οντοτήτων».

20. Επί του άρθρου 44

Με την προτεινόμενη διάταξη αντικαθίσταται το άρθρο 54Θ του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, το οποίο, για παραβάσεις λειτουργίας και διασύνδεσης των τερματικών Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων στο Σημείο Πώλησης (EFT/POS) με τη Φορολογική Διοίκηση, προέβλεπε την επιβολή προστίμου από 1.000,00 έως 50.000,00 ευρώ, και, μεταξύ άλλων, θεσπίζεται η επιβολή σταθερού προστίμου 10.000,00 ευρώ, εφόσον ο παραβάτης είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, και 20.000,00 ευρώ, εφόσον ο παραβάτης είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος, το οποίο μειώνεται κατά 50% όταν ο παραβάτης είναι εγκατεστημένος σε οικισμό με πληθυσμό έως 500 κατοίκους ή σε νησί με πληθυσμό κάτω των 3.100 κατοίκων.

Επισημαίνεται ότι το ως άνω επιβαλλόμενο πρόστιμο, το οποίο πλέον επιβάλλεται χωρίς δυνατότητα επιμέτρησης αναλόγως των συνθηκών τέλεσης της παράβασης, και το οποίο αφορά παραβάσεις, οι οποίες να μην μπορεί να οδηγήσουν ή να διευκολύνουν τη διάπραξη φοροδιαφυγής, υπό την έννοια της μη έκδοσης του οικείου φορολογικού παραστατικού, πλην όμως οι ίδιες δεν συνιστούν φοροδιαφυγή, είναι βαρύτερο από το πρόστιμο που επιβάλλεται, δυνάμει του άρθρου 58Α του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, σε περίπτωση διάπραξης φοροδιαφυγής, υπό την έννοια της μη έκδοσης του οικείου φορολογικού παραστατικού (50% του αναλογούντος στο μη εκδοθέν παραστατικό ΦΠΑ και όχι κατώτερο των 250,00 ευρώ, εφόσον ο παραβάτης είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, ή των 500,00 ευρώ, εφόσον ο παραβάτης είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος). Κατά τούτο, η προτεινόμενη ρύθμιση ενδεχομένως δεν βρίσκεται σε αρμονία προς την αρχή της αναλογικότητας.

21. Επί του άρθρου 45

Με την προτεινόμενη διάταξη αντικαθίσταται το άρθρο 54ΙΒ του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, το οποίο θεσπίζει κυρώσεις για παραβάσεις του άρθρου 15Γ του ίδιου Κώδικα, οι οποίες διαπράττονται από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των υπηρεσιών πληρωμών μέσω κάρτας. Επισημαίνεται ότι, στην υποπερίπτωση ββ΄ της περίπτωσης β΄ της παραγράφου 1, μετά τις λέξεις «ύψους εκατό χιλιάδων (100.000)» πρέπει να τεθεί η λέξη «ευρώ».

22. Επί των άρθρων 46 και 47

Στην παρ. 1 του άρθρου 133Α, το οποίο προστίθεται διά του άρθρου 46 στον ν. 4001/2011, ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι: «[γ]ια τη διασφάλιση του απρόσκοπτου ενεργειακού εφοδιασμού των προς διασύνδεση Μη Διασυνδεδεμένων Νησιών (Μ.Δ.Ν.), κατά τη μεταβατική περίοδο από 1ης Μαρτίου 2024 έως την ολοκλήρωση της διασύνδεσής τους, η Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων (Ρ.Α.Α.Ε.Υ.), με απόφασή της, κατόπιν εισήγησης του Διαχειριστή Μη Διασυνδεδεμένων Νησιών, χορηγεί άδεια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από συμβατικά καύσιμα σε παραγωγό που, κατά την 1η Μαρτίου 2024, έχει υφιστάμενους λειτουργούντες σταθμούς παραγωγής από συμβατικά καύσιμα στα Μ.Δ.Ν., για όση ισχύ καθορίσει η Ρ.Α.Α.Ε.Υ. ως αναγκαία, ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες πρόσθετου δυναμικού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας».

Εν προκειμένω, ερωτάται με ποια κριτήρια θα επιλεγεί ο εν λόγω «παραγωγός», σε περίπτωση ύπαρξης περισσότερων ενδιαφερόμενων παραγωγών, οι οποίοι κατά την 1η Μαρτίου 2024, έχουν υφιστάμενους λειτουργούντες σταθμούς παραγωγής από συμβατικά καύσιμα στα Μ.Δ.Ν.

Επίσης, στην παρ. 4 του άρθρου 108Ε, το οποίο προστίθεται διά του άρθρου 47 στον ν. 4001/2011, ορίζεται ότι: «[ο] Δ.Ε.Σ.Μ.Η.Ε. Α.Ε. απευθύνει εγγράφως προς τους κατόχους άδειας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από συμβατικά καύσιμα στη νήσο Κρήτη πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Η πρόσκληση περιλαμβάνει τουλάχιστον: α) την απαιτούμενη ισχύ του πρόσθετου δυναμικού παραγωγής, β) τα σημεία του ηλεκτρικού συστήματος, στα οποία είναι δυνατή η σύνδεσή του, και γ) τις βασικές τεχνικές και λειτουργικές απαιτήσεις του πρόσθετου δυναμικού παραγωγής. Κριτήριο για την επιλογή του κατόχου άδειας παραγωγής αποτελεί η κατά το δυνατόν ελαχιστοποίηση του συνολικού κόστους, αν πληρούνται οι βασικές τεχνικές και λειτουργικές απαιτήσεις που έχουν τεθεί από τον Δ.Ε.Σ.Μ.Η.Ε. Α.Ε.. (...) Εφόσον δεν υποβληθούν προτάσεις που πληρούν τα κριτήρια της πρόσκλησης που έχει θέσει ο Δ.Ε.Σ.Μ.Η.Ε. Α.Ε., η σύμβαση της παρ. 5 συνάπτεται με παραγωγό, που κατά την 1η Μαρτίου 2024 έχει υφιστάμενους λειτουργούντες σταθμούς παραγωγής από συμβατικά καύσιμα στη νήσο Κρήτη».

Εν προκειμένω, ερωτάται, στην περίπτωση που δεν υποβληθούν προτάσεις που να πληρούν τα τιθέμενα από τον Δ.Ε.Σ.Μ.Η.Ε. κριτήρια ή δεν υποβληθούν καθόλου προτάσεις, με ποιον τρόπο θα επιλεγεί ο παραγωγός μεταξύ περισσοτέρων, οι οποίοι, πιθανώς, διαθέτουν, κατά την 1η Μαρτίου 2024, υφιστάμενους λειτουργούντες σταθμούς παραγωγής από συμβατικά καύσιμα.

Αθήνα, 27 Φεβρουαρίου 2024

Οι Εισηγητές
Γεωργία Μακροπούλου
Επιστημονική Συνεργάτις
Δημήτριος Βασιλείου
Γεώργιος Φωτόπουλος
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Καθηγητής του
Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών